

Κι άκου! τό αιώνιο μυστικό σά μιά παράξενη ατμό-
κ' έλα, νάκούσης τήν καρδιά, στήν άπониά σου όταν
[κλαίει,
νά ίδής τόν κάθε τους σκοπό, βαρύνουσα πώς έα-
(ναλέει.

Μαρομαντιά της Μανταγκασκάρης

ΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΣΤΕΦΑΝΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Η ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗ ΚΑΜΠΑΝΑ

Ένας ιδεολόγος έχει μιχ' γυναικα που τον κοιτά-
ζει μέσ' τ' μάτια, που λατρεύει τ' δυό της τ'α
παιδιά, που θαυμάζει κάθε του λέξη χωρίς ν'α
καταλαβαίνει, που ένθουσιάζεται στο έργο του χωρίς
ν'α τ'ο νοιώθ, φτάνει ότι είναι έργο του Έρρίκου της.

*

Κάθε κούραση, γεννάει κι άρρώστεια. Στην κου-
ρασμένη από τή σκέψη άνθρωπότητα γεννήθηκε ή
ιδεολογία. Ο Ιhsen μ'α π'ρουσιάζει δλοκληρη σει-
ρά ιδεολόγων που δημιούργησαν τή δυστυχία τους
και τή δυστυχία εκείνων που τούς τριγύριζαν.

Όλο ένειρα και λέξεις περιτριγυρισμένα από κά-
ποιο δίχτυ διαβολικά πλεγμένο που μέσα πιάνονται
όλοι οι άρρωστοι τής φαντασίας, έσα με τήν ήμέρα
που στ'ων ένείρων τ'ο θάνατο θ'α ριζοβολήση ή ζωή
από τ'α χέρια του δυνατό εκείνου που συντρίβοντας
τ'ο δίχτυ θ'α πιάση τήν πραγματικότητα.

*

Ο Έρρίκος στή «Βουλιαγμένη καμπάνα» του
Χάουπμαν ήταν τεχνίτης άσύγκριτος στήν τέχνη
του όλο τ'ο χωριό τ' ήμολογούσε. Μιά μέρα πούθελε ν'α
στήση τήν καλλιτέση άπ' όλες του καμπάνα στο ψηλό
καμπαναριό τής καινούργιας εκκλησίας, είχε ξεκι-
νήσει από βραδύς με τόν παπ'α, τ'ο δάσκαλο και τόν
κυρ'α του χωριού, γιατί ή καινούργια εκκλησία έπε-
φτε μακρυά κ' είχαν βουνά ν'α περάσουν τήν καμ-
πάνα είχε φορτώσει σ' ένα κάρο, αλλά καθώς προ-
χωρούσαν, τ'ο πνέμα τ'ων δασών, ή Φάβνος, δέν είδε
με καλό μάτι αυτό τ'ο μακαρέτι που θ'α τόν ξεκού-

φαινε δλομερίς, τρέχει χωρίς ν'α τόν δούν, σπάει τή
ρόδα του κάρου και ή καμπάνα άπό γκρεμνό σ'ε
γκρεμνό κατακυλλίζοντας έπεσε στή θάλασσα, γρε-
μοτσακίστηκε μαζί κι ή τεχνίτης της θέλοντας φαί-
νεται ν'α τήν κρατήσει και βρέθηκε μισοπεθαμένος
έκεί στ'α βουνά άπέξω από τήν καλύβα μι'α μ'α-
γισσας πούχε τ'ώρα τή Νεράιδα Rautendelein.

*

Ίσαμε τ'ώρα γνωρίζαμε τόν Έρρίκο έναν καλό
τεχνίτη, έναν καλό οίκογενειαρχή, έναν χριστιανικό
πολίτη και τίποτε παραπάνω ή παρακάτω· τ'ώρα
θ'α δούμε τόν Έρρίκο μπλεγμένο με μάγισσες, με
Νεράιδες και με πνέματα. Μπορεί ν'α π'η κανείς ότι
μέσα στο δράμα τούτο είναι δυό δράματα, τ'ο ένα που
γίνεται μέσα στο χωριό και στο σπίτι του Έρρίκου
με πρόσωπα τόν Έρρίκο, τή γυναίκα του, τ'α παι-
διά του και τούς άλλους χωριανούς· και τ'ο άλλο που
γίνεται ψηλά στ'α βουνά με πρόσωπα τόν Έρρίκο
πάλι αλλά και Νεράιδες και μάγισσες και πνέματα,
δηλαδή όλον τόν κόσμο τής φαντασίας του Έρρίκου.
Τ'ο πρώτο δράμα είναι τ'ο δράμα τ'ο ζωντανό, τ'ο
δεύτερο είναι τ'ο δράμα που παίζεται μέσ' τήν ψυχή
του Έρρίκου.

*

Άς έρθουμε τ'ώρα ν'α έρωμε τόν τεχνίτη εκεί
που τόν άφίσαμε, άπέξω από τήν καλύβα τής μά-
γισσας. Δέν ξέρει πού βρίσκεται όταν ν'α σου έρχεται ή
Rautendelein και τ'ο λέει ότι βρίσκεται ψηλά στ'α
βουνά, τ'ο λέει ότι τής φαίνεται πώς δέν είναι συνη-
θεισμένος για τ'α ύψη επειδή είναι άπό τούς μικρούς
εκείνους ανθρώπους που κατοικούνε στον κάμπο· κά-
ποιος άλλος άνθρωπος κάποτε, ένας κυνηγός, είχε
κάνει άσκηση πέσιμο σ' αυτά τ'α μέρη και ή Rau-
tendelein πιστεύει ότι ή άνθρωπος εκείνος ήταν
άπ' άλλο είδος.

— Ένας άνθρωπος άπ' άλλο είδος; άπό είδος
καλύτερο, τέτοιοι άνθρωποι πέφτουν έδω επίσης.
Μίλα μου άκόμα, μίλα μου, κόρη, ρωνάζει ή Έρ-
ρίκος.

Βρίσκεται πιά στον κόσμο τής φαντασίας του.
Η Rautendelein ή Νεράιδα δέν είναι τίποτα άλ-
λο παρά «παιδί τής ίδιας του ψυχής», καθώς λέει
και μόνος του, τ'ο αίστάνεται, τ'ο βλέπει ότι ζ'η μέσα
του, τής λέει ν'α μείνη κοντά του και κείνη τ'ο
άπαντάει· «Θ'α μείνω όσο καιρό θέλεις».

Και βέβαια, γιατί αυτή θέλησε και ή καμπάνα

ν'α βουλιάζει και πίσω της ν'α π'έση κοντά στή Νεράι-
δα του, ή καμπάνα που έτανε φτιαγμένη για ν'α τή
θαυμάζη ή πρόστυχος όχλος του χωριού του, έν'α εκείνος
δέν είναι άπ' αυτά εύχαριστημένος, και ή φαντασία
του τρέχει γοργά σ'ε π'ο μεγάλα. Τ'ο χέρι του πνέματος
τ'ων δασών κάνει όλη αυτή τήν ιστορία, αλλά μέσα
στ'α δάση, στ'α νερά, στ'α στοιχειά, στίς μάγισσες
ζεί ή Νεράιδα του, μέσα και είναι ή κόσμος τ'ο
παιδιού τής ψυχής του. Εκεί ζωντανεύει όλη ή
άρχαία τ'ων ένθωνών θρησκεία, εκεί στήν παλιά πα-
ράδοση έτρεξε ή φαντασία εκείνη πούθελε τ'α ύψη ν'α
φτάση παραιτώντας κάθε πρόκληση χριστιανική. Η
παράδοση περνάει από τ'ο δάσος μέσα στ'α μυστικά
ψιθυρίσματα· λέει τής Rautendelein ή Έρρίκος,
«έδω είσαι ή παράδοση, άγκάλιασέ με».

*

Έν'α βρίσκεται σ' αυτή τή θέση έρχεται ή πα-
π'α, ή δάσκαλος και ή κυρ'α τ'ο χωριού ν'α τόν
πάρουν και ν'α τόν π'ανε σπίτι του. Τόν παίρνουν, τόν
π'ανε στή γυναίκα του, τόν θαζούν στο κρεβάτι του
και έν'α εκείνη ή κακομοίρα κλαίει τή συροχή της,
αυτός τής λέει ότι «ή καμπάνα που έπεσε δέν ήταν
φτιαγμένη για τ'α ύψη, δέν ήταν καμωμένη για ν'α
ζυγν'η τόν αντίλαλο τ'ων κορφών· έγω δ'ε θ'α ζήσω πιά,
τί ν'α τήν κανω τή ζωή... αν μπορούσα ν'α γίνω άλλη
μι'α φορά νέος και ν'α άρχίσω τ'ο έργο άπ' αρχή, μ'α-
λιστα».

Εκείνη τήν ώρα μπαίνει ή Rautendelein μετα-
μορφωμένη σ'ε υπέρτατη· ή γυναίκα του τήν άρ'νει
ν'αν τόν περιποιείται για ν'α π'αη σ'ε κάποιο κοντινό
χωριό όπου μένει κάποια βροσκού γυναίκα πούχει ένα
γιατρικό θαματούργο. Έτσι ή Έρρίκος μένει μόνος
με τή Νεράιδα του. Αυτός τής λέει ότι είναι τυ-
φλός και τίποτε δ'ε βλέπει γιατί είναι άνθρωπος, κι
αυτή τ'ο άποκρίνεται ότι «έχω τ'ο χάρισμα όποιου
φιλάω τ'α μάτια ν'α τ'ο τ'α άνοίγω σ' άπέραντες θω-
ριές. Κοιμήσου, τ'ο λέει, κι άμα ζυγν'ησ'η, ή δύνα-
μη πούχουν οι σκέψεις κ' οι γ'ησιες θ'α ένεργήση ν'α
γιατρευτ'ης»!

Συμπάζει και τ'ώρα είναι άλλος άνθρωπος, αίστ'α-
νεται τή δύναμη ν'α ζήση και ν'α ένεργήση. Έρχεται
ή γυναίκα του και χαρούμενος τής ρωνάζει «θ'α ζήσω,
τ'ο αίστάνομαι».

*

Τ'ώρα όμως φεύγει άπό κοντά της και π'αγνίει

συχωρέσει, σ'ε άνάγκασε π'ωτα ν'α παραδεχτ'ες τίς
στραβοειδές του;.. Τ'ες πρόστυχες!.. Τ'ες κουτές!..

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Μ'η θυμώνεις!.. Κάθισε ν'α κου-
θεντιάσου με...

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (πίνα σ'α θυμωμένος). Ν'α
κουθεντιάσου με;.. Και για τί π'αμα ν'α κουθεντιά-
σου με;.. Για τίς ιδέες τ'ο πατέρα σου;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ (ήσυχ'α). Ή για τίς ιδέες τ'ο
μπάρμπα σου τ'ο δασκάλου... Όπως άγαπ'ες!..

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Ν'α τ'ο π'ω, ή δάσκαλος...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ (διεκδικώντας τον). Ν'α τ'ο π'ω
κ' έγω, ή δάσκαλος μ'ο γ'ίνεται λιγώτερο δάσκα-
λος άπό σ'ένα. Άλήθεια είπωμένη κι αυτή, ή δα-
σκαλισμός δέν κουρνιάζει στή γλώσσα, ούτε στο
επάγγελμα, κουρνιάζει στήν ψυχή. Γεννιέται κανείς
δάσκαλος, όπως γεννιέται και ποιητής.

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (κοροδοφικ'α). Μωρέ, τί μ'ο
λές!.. Σοφές κουθέντες!

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Σοφές βέβαια, αν ή Άλήθεια
είναι και σοφία. Πού λές λοιπό, φίλε μου, ξέρω
δασκάλους, πολλούς δασκάλους, παραπολλούς, που
βλέπουν δλοκάθαρα τή ζωή, και γνώρισα μπακάλη-
δες που δέν ξέρουν καλά καλά ν'α γράφουν τ'ονομά-
τους κι όμως σ'ε βρίσκουνε χυδαίο άμα τούς πεις πώς
τήν ίδια γλώσσα που μιλούνε πρέπει και ν'α γρά-

φουνε... Ο δασκαλισμός, είπαμε, κουρνιάζει στήν
ψυχή...

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (δυνατά και θυμωμένος). Άλ-
λες ιδέες είχες άμα ξεκοκκάλιζες με τίς πόρνες τήν
περιουσία τ'ο πατέρα σου...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ (δυνατά κι αητός). Κακό έλάτ-
τωμα, κύριε Φωστήρα, ν'α χώνεις τή μούρη σου στ'α
οίκογενειακά.

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (άργά και πεισματικά). Θαρρώ
και τ'α οίκογενειακά σου δέν έχουν και τόσο σπου-
δαίους λόγους ν'ανα ένθουσιάζεσαι μαζί σου... Ότα
σ'ήκωσες τ'ο χέρι ν'α χτυπήσεις τόν πατέρα σου...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ (σούβοντας τ'ο κεφάλι). Δίκιο
έχεις!

Η ΕΛΠΙΔΑ (που πρόσεξε σ'α τελευταία λόγια).
Τι; Θ'α μαλώσετε τ'ώρα;

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (γλυκά). Ά, κυρία Έλπιδα,
μ'η με μαλώνετε... Δ'ε ρτ'αίω έγω... Σ'ε τίποτα δέν
έφταιξα... Ο Γιάννης θύμωσε π'ωτος, ή άγαπημέ-
νος μου ή Γιάννης...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Ναι, δικό μου τ'ο φταιζ'μο. Ο
κ. Φωστήρας μούδωσε ένα μάθημα λίγ'ο σκληρό, μ'α
μου έξιζε...

Η ΡΗΝΑ (πληγνόντας κοντά του). Και δέν
είχερες ν'αν τ'ο ά παντήσεις;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Είπε αλήθεια και στήν αλήθεια
δ'ε χωράει άπάντηση.

Η ΡΗΝΑ. Τότε ν'αν τ'ο άπαντήσω έγω... Γυ-
ρίζοντας στο Φωστήρα. Δ'ε μ'ο λ'ες ή άφεντικ σου...

Ο ΑΝΤΩΝΗΣ (μπαίνει τρέχοντας). Ο παπούς
μ' έστ'ελε ν'α π'ω τ'ο θεού τ'ο Γιάννη π'ως τον πε-
ριμένει στο γραφείο του. Μ'ην άργήσεις, είπε.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Π'ω στή στιγμή... (Φεύγει).

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (κοροδοφικ'α τ'ο Άντων'η).
Σούκανε μάθημα ή παπούς;

Ο ΑΝΤΩΝΗΣ (άπάντημα). Δέν ξέρω!

Η ΡΗΝΑ. Άντων'η!.. Άντων'η!.. Όχι, έτσι...
Η ΕΛΠΙΔΑ (τον παίρνει και τόν καθίζει σ'α
γόνατά της). Έλα, παιδί μου, άποκρίσου στον κ.
Φωστήρα...

Ο ΑΝΤΩΝΗΣ. Μ'α... Όχι, άφίστε με!.. Τι
ν'αν τ'ο π'ω;

Η ΡΗΝΑ. Σ'ε ρωτάει ή σουκανε μάθημα ή
παπούς.

Ο ΑΝΤΩΝΗΣ. Ναι, μούκανε.

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Κ'α σουλεγε π'ως με τή χυ-
δαία γλώσσα θ'α σώσουμε τήν πατρίδα;

Ο ΑΝΤΩΝΗΣ. Μούλεγε π'ως εμείς είμαστε
φτυχισμένοι που γεννιόμαστε μέσ' στήν Άλήθεια,
έν'α λόγου του γέρασε όσο ν'αν τονε φωτίσει ή

όπου η Νεράιδα του τόν τραβάει, στον κόσμο το δικό της και το δικό του τώρα πιά. Τό πνέμα των δασών ται το πνέμα των νερών παρκαπνιστούνταν γιατί ο άνθρωπος τους πήρε την ωραιότερη απ' όλες τις Νεράιδες και την έχει στη διάθεσή του, τους κλέβει το χρυσάφι από τη γη, τα ξηθια, τις πολυτιμες πέτρες, τίποτε στο χέρι του δεν αναντιόνεται, λέει το πνέμα των δασών, τα παλιότερα δέντρα πέφτουν, ή γη ταραίζεται, εκείνη είναι δούλα του όλονυχτίς κι όλονυχτίς· άλλ' έπειτα παρακάτω λέει: αό καιρός τραβάει το δρόμο του κι ο άνθρωπος μένει άνθρωπος· αυτό το μεθύσι δέ βαστάει πολύ».

*

Ο παππας, ο δάσκαλος του χωριού και ο κουρέας έρχονται να τον πάρουν και να φέρουν τον πλανεμένο στον ίδιο δρόμο· αυτός τους λέει ότι τώρα ξαναάνωψε, αίστανεται τον έαυτό του δυνατό.

—Τότε που μ' έχτιμούσατε δεν ήμουν τίποτα, δεν ήμουν εύτυχής, τώρα είμαι εύτυχής, είμαι άλληθινός τεχνίτης.

Τότε τον ρωτάει ο παππας για ποιά έκκλησιά θα κάνει το έργο του.

—Για καμιά, απαντάει αυτός.

—Και ποιός θα πληρώσει το έργο;

—Ποιός πληρώνει το έργο μου; Ας παππ, θέλεις να κάνης εύτυχισμένη την εύτυχία: να παίνεσης τα παινιμένα. Αυτό το έργο θα υποχρεώση όλες τις κλησιάρικες καμπάνες να βουβαθούν και θα αναγγείλη την αναγέννηση του φωτός στον κόσμο. Παππ, ξέρεις την παραβολή του ήσωτου γιού; Ο ήλιος ο πατέρας μας θα δώση μια γιορτή στα πλανεμένα του παιδιά, όλα τα πλήθη θα προχωρήσουν στο βωμό τους, τότε θ' ακουστή της καμπάνας μου ο ήχος που θα θυμίζει κάποιο παλιό λημονημένο τραγουδι, τραγουδι παιδικό που βρίσκεται στα τριόρθα της παράδεισος, που όλοι το ξέρουμε και που κανείς δεν τ' έχει ακούσει.

—Θα έρθη καιρός που θα μετανοιώσης, του λέει ο παππας.

—Τόσο μπορεί να μετανοιώσω, όσο ή παλιά καμπάνα που βουλιαγμένη βρίσκεται στα βάθη μπορεί να ξαναχτυπήση.

—Για σένα θα ξαναχτυπήση ακόμα, θυμήσου με, του λέει ο παππας και φεύγει.

*

φλόγα της...

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Μωρέ, τί μου λές! Σοβαρό αυτό! Σούλεγε κι άλλα:

Ο ΑΝΤΩΝΗΣ. Μούλεγε, βέβαια. Μούλεγε πως ή γενιά πουρχεται σήμερα, ή δική μας, είναι ή ζωντανή γενιά. Έμεις, λέει, θα γνωρίσουμε την άλληθινή ζωή, έμεις θα λύσουμε το μεγάλο πρόβλημα, το Έθνικό, και θα φέρουμε την παραστρατισμένη πατρίδα στον ίδιο δρόμο...

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (σοβαρά). Έσείς λοιπόν ε'σαστε οι μεγάλοι ήχτροί...

Η ΕΛΠΙΔΑ. Αυτοί ήχτροί θ' είναι οι μεγάλοι σωτήρες...

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Σα μάννα μιλάτε και σα μάννα καμαρώνετε το γιόκα σας. Ένα ξέρω μοναχά πως ο γέρο-Σεβαστός δουλεύει σκυλήσια να πληθαίνει τη σπείρα τω χυδαίστων.

Ο ΑΝΤΩΝΗΣ (κατεβαίνοντας από τα γόνατα της μάννας του). Ίσια ίσια ο παπούς λέει πως ή πατρίδα μας θα σωθεί άμα λείψουν από τη μέση οι λογιώτατοι! (Φεύγει γελώντας).

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (θυμωμένος). Έλα δώ, παιδί μου, μη φεύγεις! Έλα να συζητήσουμε! Νά, σ'αξέει!.. Τη φοβάστε τη συζήτηση όπως ο διάολος το

Ο Έρρικος εξακολουθεί νύχτα και μέρα να εργάζεται για το έργο που φαντάστηκε, αλλά περισσότερο σε λόγια χάνεται και σ' άγκαλιόσκατα με τη Νεράιδα του παρά να κάνει τίποτα· κάτι φτειαίνει και πάλι το χαλάει, τίποτα δέ γίνεται όπως το φαντάζεται. Αρχίζει να χάνη το θάρρος του, οι μικρές λεπτομέρειες του έργου του κρύβουν της εμπνεύσης τη χαρά, ζητάει από τη Νεράιδα του θάρρος. Όταν κοιμάται, χίλια κακά όνειρα τον στενοχωρούν.

Σ' αυτή την κατάσταση βρίσκεται όταν μια μέρα ή σελήνη φωτίζει το χωριό του· δέ θέλει να το βλέπη, δέν μπορεί· λέει στη Νεράιδα μήν τύχη και χαθή από μπρός του, κ' εκείνη του λέει πρόσζε μή με διώξης.

Βλέπει τότε ξαφνα ένα όραμα μπροστά του και γονατίζει, δυο παιδιά τα φαντάσματα μόνο με το ποικάμισο έρχονται κοντά του κρατώντας μια στάμνα, έρχονται από παλιό δρόμο, τα πόδια τους είναι ματωμένα· «πατέρα, που λένε, φέρουμε τα χαιρετίσματα της μητέρας».

—Πού είναι ή μητέρα σας; ρωτάει.

—Στα τριόρθα, απαντάνε.

—Και τί έχετε στη στάμνα;

—Της μάννας μας τα δάκρυα.

Τότε ακούγονται από τα τριόρθα δυνατά χτυπήματα καμπάνας· είναι ο κόσμος ο παλιός που μέσα του ζυγνάζει· διώχνει άμέσως από κοντά του τη Νεράιδα. «Σέ μισώ, της λέει, φτώνα άπάνω σου, πήγαινε από δώ, σέ μισώ, καταραμένο πνέμα, ανάθεμά σε, ανάθεμα στο έργο μου, ανάθεμα σε όλα. Ναι, έρχομαι, λέει στα παιδιά του, ο Θεός ής με λυπηθή».

—Έλα στα συγκαλά σου, Έρρικος, μένει... όλα τέλειωσαν... φωνάζει ή Rautendelein.

*

Εΐταν άνοιξη στα βουνά, κλαϊδούσαν τ' άηδόνια, όταν ή φαντασία του τεχνίτη γοργά πετούσε· εΐταν καλοκαίρι όταν ήρχισε να δίνη στόναιρό του ζωή το χεινίωπο ήρχισε το θάρρος να χάνη και τώρα στα βουνά πλάκωσε ή χειμώνας.

Ξαναγυρίζει μίσ' της νύχτας το σκοτάδι ο Έρρικος στις φαντασίας του τα λημέρια τσακισμένους τώρα πιά, ήχτρος, με τα ρούχα του καταξεσκισμένα. Βρίζει μονολογώντας τους συχωριανούς του και λέει πως αυτοί είναι το όχρώμα που κρατάει την

κόλαση της άθλιότητος και δέν την αφήνει να δροσιστεί από το παραδείσιο κύμα· τότε θάρρη, ο έργατης που θα καταστρέψη το όχρώμα; όχι δέν είμαι έγω, άλληθινά δέν είμαι έγω.

Τότε βγαίνει ή μάγισσα και του λέει ότι εΐταν μια φορά ένας άνθρωπος που έχτισε ένα χτίριο μισό έκκλησιό μισό παλάτι βασιλικό· το έκκατέλειψε και αυτό καίγεται· σου είπα ότι ύπάρχει κάποιος τοίχος ήσιος, όποιος θέλει να τον άνέβη πρέπει να έχη φτερά και τα δικά σου τα φτερά, άνθρωπε, είναι κομένα.

Τώρα καταλαβαίνει και αυτός ότι έπρεπε πριν αρχίση καθε άλλο έργο, να καταστρέψη πρώτα με το ίδιο του το χίρι· ότι είχε φτειαση, να έπρεπε ν' αποχωρισθ ήλότεια από τα παλιά. Η Βουλιαγμένη καμπάνα δέ θα ξαναχτυπούσε.

Η μάγισσα του λέει ότι εΐταν φτειασμένος για τη δουλειά αυτή, αλλά δέν εΐταν ο έκλεχτός και τώρα θα πέθανη γιατί όταν μια φορά πέταζε κανείς στο φως και ξανάπεσε πρέπει να τσακιστή.

Αυτός της ζητάει να δ ή άλλη μια φορά την κόρη της τη Νεράιδα του που τώρα στεφανώθηκε με το πνέμα των νερών και στα βάθη των νερών χορεύει· του κάκου της ρωτάει αυτός να ρηθ· οι βροχές του χειμώνα παρσούσαν και το παιδί της φαντασίας του.

Η γριό μάγισσα του δίνει τρία ποτήρια με κρασί· αν πιη από το πρώτο θα αίστανθ παλι τη δύναμη που ήε έλλοις· αν πιη από το δεύτερο θα δ ή για τελευταία φορά το πνέμα του φωτός που τον έκκατέλειψε· άλλ' όποιος ήπιε τα δυο αυτά ποτήρια πρέπει να πιη και το τρίτο.

—Πρόσζε καλά, πρέπει να πιη, και το τρίτο, του λέει και φεύγει.

Αυτός πίνει τα δυο πρώτα και άμέσως φανερώνεται μπροστά του βγαίνοντας απ' τα νερά ή Rautendelein, αλλά δέν τον αναγνωρίζει... Τότε αυτός μέσ' στην άγωνία αυτή της ζητάει το τρίτο ποτήρι, του το δίνει και τον γνωρίζει... αλλά έτοιμαζεται να φύγη γιατί την φωνάζει ο άντρας της, των νερών το πνέμα. Φεύγοντας του λέει:

—Φεύγω· δέν είμαι πιά ή αγαπημένη σου· ήμουν ήλλοτε ο θησαυρός σου, αλλά τότε εΐταν Μάης· τώρα όλα τέλειωσαν.

Πεθαίνει, εκείνη τον άγκαλιάζει, ενώ ο ήλιος βγαίνοντας πίσω απ' τα βουνά τον φέρνει στο άγαπημένο του όνειρο· μέσ' τα ψυχομαχητά άφουγκράζεται το τραγουδι που ψέλνουν οι καμπάνες ψηλά

λιθάνι... Μηχαρίς έχετε να πείτε και τίποτα; Θά σ'αξ κατασυντρίψουμε!

Η ΡΗΝΑ (γελαστά). Με τον Άντώνη, κ. Φωστήρα;

Η ΕΛΠΙΔΑ (το ίδιο). Με ένα παιδάκι δώδεκα χρονών; Μη χειρότερα!

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Ο πεθερός σου, κυρά μου, δέ δέχεται συζήτηση· ο Γιάννης, ο νεοφώτιστος ο Γιάννης... Άμέ τέτοιι είναι όλοι τους· ή γεροξεκουτιάρες σαν το γέρο-Σεβαστό, ή παιδιά ήμυαλα σαν τον Άντώνη, ή άθρόποι παραλυμένοι κι άγράμματοι σαν το Γιάννη... Νά τα κουμάσια που θα μ'ας φτειασουν γλώσσα και θα σώσουν το Έθνος...

Η ΕΛΠΙΔΑ (γελώντας). Ξεχνάτε πως τις προάλλες ακόμα λιθάνιζατε το Γιάννη και μου τονέ λέγατε πρόμαχο της γλώσσας και της θρησκείας... Τώρα βρέθηκε έτσι ξαφνικά άγράμματος και παραλυμένος;

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Τονέ χάλασε το στερνό του το ταξίδι.

Η ΡΗΝΑ. Τόν έφτειαζε.

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (με πείσμα). Τονέ χάλασε και τον παραχάλασε μάλιστα.

Η ΕΛΠΙΔΑ (όλο γελαστά). Για λόγου σας μπορεί, για μ'ας όμως όχι...

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (πειραχικά). Για την κ. Ρηνά μάλιστα ο Γιάννης πάντα εΐταν καλός.

Η ΡΗΝΑ. Όπως και για λόγου σας ή Μαριό ποτέ δέ θολώνει το νερό!

Η ΕΛΠΙΔΑ. Χά! χά! χά!.. Η Μαριό!..

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (τάχα πως πειράζεται). Ά, κυράδες μου... Δέ μ' άρέσουν τέτια χωράτα... Δέν τα κάνω γούστο καθόλου...

Η ΕΛΠΙΔΑ. Τι τα συζητάτε. Ο Γιάννης ποτέ δέν εΐταν καλός. Κι ο Αποστόλης το μολογάει. Τονέ χαλάσανε τα θεατρικά μου με τα χάδια τους. Εΐταν και το τελευταίο παιδί τους, βλέπετε. Πρώτος ο Αποστόλης, ύστερ' ήλλα τέσσερα που πεθάνανε, και τελευταίος ο Γιάννης. Οι γονιοί του ρήζαν άπκνου του όλη την άγκπη τους. Χατίρι ποτέ δέν του χαλούσανε. Ήτι ζητούσε, και το πιο παραξένο, του γινότανε. Ο Αποστόλης φώναζε· ποιός τον ήκουγε; Νά μ'έν πικραθεί ο Γιάννης· να τί κοιτάζανε. Και το παιδί παραχαδέφτηκε και χαλάσε. Άμα μπήκα νύχ δώ μέσα, δώ και δεκατέσσερα χρόνια, το Γιάννη τονέ βρήκα είκοσι χρονώνε παληκάρι, πάνου στη βροχή της μπερμπατιάς του. Το Γυμνάσιο τόβγαλε άργά, με το ραχάτι του. Τότε μόλις είχε γραφτεί για δικηγόρος στο Πανεπιστήμιο...

στὸν οὐρανὸν στὸ βωμὸ τοῦ ἡλίου. Τώρα ἔχει πιά λευτερωθεῖ ἀπ' ὅλα τὰ ἐπίγεια... ἀρχίζει νὰ χαράζει ἡ μέρα...

*

Αὐτὸ εἶναι δῖον; μὲ ρώτησε κάποιος θεατῆς, ποὺ καταλάβαινε ἀπὸ δραματικὴ τέχνη, φεύγοντας ἀπὸ τὸ θέατρο ὕστερ' ἀπὸ τὴν παράσταση τῆς Βουλιαγμένης καμπάνας.

—Αὐτὸ εἶναι ὄνειρο, τοῦ ἀπάντησα.

—Ἐχεις δίκιο· δὲν ξύπνησες ἀκόμα... Εὐπνᾶ, θὰ δῇς τὸ δῖον...

ΘΕΑΤΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

(Στὴν κυρά ποὺ μοίρασε στοὺς Κορφοὺς τὰ μεταφρασμένα Βαγγέλια).

Μὲ τὸ στόμα σου τὸ πάντα γελαστό,
τὴ γλῶσσα σου, ποὺ Παναγιὰ θυμίζεις,
ἀναγκάζεις νὰ λατρεύουν τὸ Χριστὸ
μὲ τίς Γραφὰς τοῦ Πάλλη ποὺ χαρίζεις.

Α.

Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Στὸ τελευταῖο φυλλάδιο τῶν «Echos d'Orient» τῆς Πόλης δημοσιεύθηκε τὰκόλουθα

ΨΥΧΑΡΗ «Ζωὴ καὶ Ἀγάπη ἐστὶ μοναξιά» κτλ
Ὁ κ. Ψυχάρης, καθὼς τὸ ξέρουν ὅλ' οἱ ἀναγνώστες μας, δὲν εἶναι μόνο ἓνας ἀπὸ κείνους ποὺ ὡς τὴν ὥρα γνωρίζουν καλύτερα τὴ δημοτικὴ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, μεσαιωνικὰ καὶ νέα· ἡ μαλλιαρικὴ σκολὴ τὸν ἀναγνωρίζει ἀκόμα καὶ γι' ἀρχηγό της, καὶ ἐννοῶ τὴ νέα καὶ παληκαρίσια σκολὴ ποὺ ζητάει καὶ ἀγωνίζεται νὰ κάνει ὄργανο φιλολογικὸ τῆ δημοτικῆς γλῶσσας.

Τὸ καινούριο βιβλίον τοῦ κ. Ψυχάρη εἶναι ρωμάντζο ἢ, ὅπως ὁ ἴδιος τὸ λέει, τὰ ἱστορικὰ ἐνός καινούριου Ρωμπισώνα. Ἐνας Ρωμῖος ναύτης; ὁ Γιάννης, ἀφίεται ἀπὸ τὸν καπετάνιο του στὸ ἐρημόνησο τῆς Σάντας Κλάρας, καὶ ἀπὸ καὶ περνάει ὕστερα σ' ἄλλο νησί, τὴ Μασατιέρα. Βρισκοῦμαστε στὸ

ἀρχιπέλαγο Σάν Φερνάντεζ, στὴ μέση τοῦ Εἰρηνικοῦ, ἴσα ἴσα καὶ ποὺ παραδοσιακίστηκε ὁ Σελκίρκης. Ὁ Γιάννης ζώντας στὴ μοναξιά ἀποζώνεται. Ὁ ἐρχομὸς μιανῆς κοπέλλας τὸν ξετραβάει ἀπ' αὐτὸν τὸν ξεπεσμό. Καὶ στοὺς δύο μαζί ὅμως αὐτὴ τὴ φορὰ μελλοῦνταν νὰ καταστήσουνε στὴν τάξιν τῶν κατσικίων καὶ τῶν ἀγρίοσκυλων τῆς συνηθισμένης συντροφίης τους, ἃ δὲν τοὺς πείνανε ἀπὸ τὸ ἐρημόνησο. Τελιώνει τὸ ρωμάντζο μὲ τὸ γάμο τους. Τὸ θέμα τοῦ βιβλίου πολὺ ἐνδιαφέρει, ἂν καὶ δὲν μπορῶ οὔτε νὰ παραδεχθῶ τίς ἀπιθανότητες καὶ τὰ πηδημάτα στὴ δῆγηση, οὔτε νὰ πιστέψω τέτοιον ἱσχυρισμὸ, οὔτε νὰ βρῶ σωστὴ τὴν ἀνάγκη τέτοιας ζουγραφίας. Λίγο μονότονο τὸ σύνολο καὶ γιὰ τοὺς Ρωμῖους ἀναγνώστες, πιστεύω, καὶ λίγο περισσὴ ἡ ψυχολογικὴ ἀνάλυση.

Ἡ γλῶσσα ὅμως, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ σπουδαῖο, ἀψεγάδιαστη. Ὅλοι τῆς νεοελληνικῆς οἱ φίλοι θὰ οἰχαριστηθοῦν με δαύτη.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ «Ζωντανοὶ καὶ Πεθαμμένοι» κτλ.

Χαριτωμένο τὸ τρίπτυχο δῖον τοῦ διευθυντῆ τοῦ Νουμά «Ζωντανοὶ καὶ Πεθαμμένοι»... Λέει ὁμορφὰ ὁμορφὰ αὐτοῦ μέσα γερὲς ἀλήθειες στοὺς συμπαιδωμένους. Τοῦ εὐχομαι νὰ τραβήξῃ με τὸ μέρος τοῦ ὅσο μπορεῖ περσότερους, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἐλπίζω νὰ ἰδῶ, γιὰ πολὺν καιρὸ ἀκόμα, νὰ γίνῃ δεχτὸ τὸ δῖον τοῦ ἀπάνου σ' Ἀθηναϊκὴ σκηνή.

Στὸ ἴδιο βιβλίο, ὕστερ' ἀπὸ τὸ δῖον, βρίσκονται δύο μικρὰ διηγήματα· ἡ Χρυσανθή καὶ Τάφος στὸ γαλὸ.

Περὶ τὸ, ἐννοεῖται, νὰ σημειώσω πῶς ἡ γλῶσσα τοῦ εἶναι ἡ καθαρώτερη νεοελληνικὴ.

R. BOUSQUET

Η ΑΓΑΠΗ ΣΟΥ

Δὲν εἶναι τραγούδι, δὲν εἶναι σκοπὸς,
μήτ' ὄνειρον εἶναι. ποὺ τρέμει καὶ σβένει...
— Ἀνάστασι νιώθω στὰ στήθη μου ἐντός,
ζωὴ μέσ' οὐκ· φλέβες ἡ ἀγάπη σου χύνει.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ ἔξω-
ρικὸ φρ. χρ. 10
20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κδόκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν Σταθμοῦ Τροχιόδρομου (Ὁφθαλμιατρεῖο), Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἑστίας» Γ. Κολάρου.
Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

K A I

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΔΥΟ

φοβερά ἐγκλήματα μέσα σὲ μιὰ βδομάδα· πατέρας τὸ γιὸ καὶ ἀδελφὸς τὴν ἀδελφή. Γιὰ τὸ δεύτερο δὲν ἔχει πολλὰ λόγια νὰ πεῖ κανεὶς· Ὅσο καὶ νᾶναι φοβερό, ἔχει πάντα καὶ τὴ φωτεινὴν του ὁψη ἀφοῦ μᾶς ἀποδείχνει πῶς τὸ αἶσθημα τῆς οἰκογενειακῆς τιμῆς διατηρεῖται ἀκόμα ζωντανὸ στὶς λαϊκὰς τάξεις, αἶσθημα ποὺ ὅσο ἂν τῷ βροῖσκε λίγο παρὰ ξένον ὁ συγγραφεὺς τῆς «Τιμῆς», μένει πάντα ἄγιο γιὰ τὸ Ρωμαῖκο λαὸ καὶ τοῦ σκεπάζει μονάχα αὐτὸ ἄλλα μερικὰ του ψεγάδια.

Τάλλο ἐγκλημα, τὸ πρῶτο, εἶναι καὶ τὸ φοβερώτερον—ὁ πατέρας ποὺ σκότωσε τὸ γιὸ του, παληκάρι τριάντα χρονῶν καὶ στήριγμα τῆς φαμελιάς, γιὰτὶ δὲν τοῦ ἀγόρασε ἓνα καπέλλο τὴν πρωτοχρονιά καὶ γιὰτὶ μάννα καὶ ἀδελφάδες ἀγαπούσανε περισσότερο τὸ γιὸ ποὺ δούλευε νυχταμέρα καὶ τοὺς ἔτρεφε, παρὰ τὸν

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (γελῶντας). Κι ἀπὸ τότε δὲν ξεκόλλησε. Κολλημένος σὺν τίς μακμαρῖνες κουκουβάγιες του...

Η ΡΗΝΑ. Εἴταν τόσο δύσκολο, βλέπεις, νὰ ξεκολλήσῃς!.. Μήπως δὲν ξεκολλοῦν κάθε χρόνο τόσες ζωντανὲς κουκουβάγιες ἀπὸ καὶ μέσα, μ' ἓνα δίπλωμα δεμένο στὴν οὐρά τους, σὺν τενεκὲς σὲ σκυλιὸ οὐρά!.. Ἀλήθεια, τοῦ λόγου σου, κ. Φωστήρας, δὲν πῆρες δίπλωμα;

Η ΕΛΠΙΔΑ. Ὁ κ. Φωστήρας εἶναι σωστός φωστήρας... ὄνομα καὶ πρᾶμα. Ψέματα;

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Ἡ καλωστὴν σας. Τίποτ' ἄλλο;

Η ΡΗΝΑ. Τὴν ἀλήθεια καὶ τίποτα περισσότερο.

Η ΕΛΠΙΔΑ. Καλὰ, ἄς εἶναι. Γιὰ τὸ Γιάννη μιλάμε καὶ ὄχι γιὰ τὸν κ. Φωστήρα. Καὶ μ' ὅλες τίς μπερμπατιές του, καλὸς, παντὰ καλὸς. Διαμάντι ἡ καρδιά του. Μοῦ τῶλεγε κάθε φορὰ· «Τὸ κεφάλι φταίει, νύφη, μὰ θάλλάξῃ καὶ αὐτό».

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Μοναχὰ ποὺ ἀργοῦσε νάλλάξει τὰναθεματισμένο!

Η ΡΗΝΑ. Ἀλλάξε ὅμως...

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (κοροδερμικά). Ἀλλάξε;

Η ΕΛΠΙΔΑ (σοβαρά). Σὰς τὸ βεβαιῶνω. Ἀλλάξε καὶ πολὺ μάλιστα.

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Χαίρουμε καὶ τὸ πιστεύω ἀφοῦ μοῦ τὸ βεβαιῶνουν τὰ ὁμορφὰ χεῖλιά σας!

Η ΕΛΠΙΔΑ (τάχα εὐχαριστημένη). Εἰστε ἓνας...

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Ἀλλάξε λοιπὸν κεφάλι ὁ Γιάννης; Περὶφημα!

Η ΡΗΝΑ. Αὐτὸ δὲ τὸ εἶδατε καὶ λόγου σας μὲ τὰ μάτια σας δῶ καὶ λίγη ὥρα.

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Τὸ εἶδα.. Τὸ εἶδα... Βέβαια τὸ εἶδα! Εἶδα πῶς ἔλλαξε τὸ κεφάλι τοῦ φτωχοῦ τοῦ Γιάννη καὶ χειροτέρεψε!

Η ΡΗΝΑ (πηγαίνει στὸ νιβάνι καὶ παίρνει τὸ βιβλίο). Νὰ ποῖο φταίει, ὅχι ὁ κ. Φωστήρας.

Η ΕΛΠΙΔΑ. Τὸ Βαγγέλιο;

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Μάλιστα, τὸ Βαγγέλιο, τὸ βέβηλο, τὸ μεταφρασμένο, τὸ προδοτικό!.. Αὐτὸ στ' ἀλήθεια ἔχει τὴ δύναμιν νάλλάξῃ κεφάλια καὶ νὰν τὰ χειροτερεύει... νὰν τὰ στραβώνει...

Η ΡΗΝΑ. Μοναχὰ δασκαλικά κεφάλια δὲν εἶναι ἱκανὸ νάλλάξῃ γιὰτὶ αὐτὰ εἶναι ποὺ εἶναι πιά πέτρινα.

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Παρακαλῶ, παρακαλῶ... Ὅχι ἴσαμε καί.

Η ΡΗΝΑ. Λόγου σου τραβάς ἀκόμα μακρύτερα.

Η ΕΛΠΙΔΑ (γελαστό). Μὴ καυγάδες!.. Ἀ, δὲ θέλω καυγάδες σίτι μου!

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Καυχᾶδες; Μὲ τὴ Ρηνούλα μας καυχᾶδες; Μὲ μιὰ τόσο ὁμορφὴ κοπέλλα;

Η ΡΗΝΑ. Μὲ τὸ Φωστήρακι μας; Μ' ἓναν τόσο ἔξοχο σοφὸ;

Η ΕΛΠΙΔΑ. Σὺν Αὐλικὸι μιλάτε.

Η ΡΗΝΑ. Δηλαδή ψεύτικα;

Η ΕΛΠΙΔΑ. Ναί, μὰ καὶ εὐγενικά.

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Ὁ χαχαχτήρας μου τίτιος. Ἡ καρδιά μου...

Η ΕΛΠΙΔΑ. Γιὰ τὸ Θεό, μὴ μᾶς παρουσιάσετε τὴ ζουγραφικὴ τῆς καρδίας πούναι κρεμασμένη στὸ στόμα... Νὰ καὶ ὁ πατέρας!

Ο ΓΕΡΟ-ΣΑΒΑΣΤΟΣ (μπαρνονίας). Καλημέρα, Ἐλπίδα μου... Ἐλα δῶ, Ρήνα μου!.. (Στὸ Φωστήρα). Κ' ἐσύ εἰδῶ;

Η ΕΛΠΙΔΑ. Πατέρα!

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Πῶς ἔχετε;

Η ΡΗΝΑ. Κύριε Σεβαστέ!

Ο ΓΕΡΟ-ΣΑΒΑΣΤΟΣ. Ὅχι πιά «Κύριε». Δὲ χρειάζεται, τὸ «Κύριε». Πατέρα καὶ σύ, πατέρα νὰ μὲ λές.

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (τάχα συμπαθητικά). Πῶς; Κόρη σας καὶ ἡ κ. Ρήνα;

Ο ΓΕΡΟ ΣΑΒΑΣΤΟΣ. Κόρη μου βέβαια, καὶ